

**On Dokuzuncu Yüzyıl Osmanlı Okuruna Sunulan
Âsâyiş-Bahş Bir Roman: Esrâr-ı Cinâyât**

İpek ŞAHBENDEROĞLU

Özet

Ahmet Midhat Efendi, sadece edebiyat değil pek çok alanda söz söyleyebilen velûd bir kaleme sahip oluşuyla XIX. yüzyıl Osmanlı kültür hayatının en çarpıcı münevver portresidir. Din, felsefe, tarih gibi alanlarda da eser veren Ahmet Midhat, II. Abdülhamid döneminin sosyal ve kültürel hayatını, siyasî ve iktisâdî atmosferini yansıtan bir yazar olarak da öne çıkar. Bu makale ise Türk edebiyatının ilk “yerli” polisiye romanı, Esrâr-ı Cinâyât’ın yazıldığı II. Abdülhamid döneminde, Osmanlı hukukunun Batılı hukuk normlarıyla yeniden düzenlenişinin romandaki yansımalarını konu edinmiştir. Ahmet Midhat’ın müstantik Osman Sabri, hafiye Köse Necmi gibi adlı kahramanları; Kalpazan Mustafa, Hediye Hanım, Halil Sûrî, Mecdeddin Paşa gibi suçluları, XIX. yüzyıl Osmanlı toplumunun suç ve ceza algısını yansıtan niteliktedir. Müslüman bir genç kız olan Peri’nin öldürüldüğü Öreke Taşı cinayetinin aydınlatılma sürecinde dolandırıcılık, kaçakçılık, kalpazanlık, tecavüz, fuhuş gibi diğer suçlara da görünürlük kazandıran Ahmet Midhat, intiharı da suç kapsamında değerlendirir. II. Abdülhamid dönemindeki Batılı hukukî düzenlemelerin gerekliliğinin altını çizen Esrâr-ı Cinâyât, aynı zamanda Kalpazan Mustafa’nın suça sürüklenişiyile yitirdiği haysiyetini, İstanbul halkının gözünde güçlü bir yazara dönüşerek, yeniden kazanışının da öyküsüdür.

Anahtar Kelimeler: II. Abdülhamid, Esrâr-ı Cinâyât, Polisiye Roman, Suç, Hukuk

**The Proposed Novel Which Brings Confidence and Peace to Nineteenth Age
Ottoman Readers: Esrâr-ı Cinâyât**

İpek ŞAHBENDEROĞLU

Abstract

THaving a prolific and a capable pen not only in literature but also in a wide range fields, Ahmet Midhat Efendi is undoubtedly portrayed as one of the most influential intellectuals of the XIX. Century Ottoman cultural life. Ahmet Midhat, who produced various works in theology, philosophy, history, he distinguishes himself from his contemporaries in that he successfully reflects as an author the social and cultural life; political and economic life of the period under II. Abdülhamid reign. This article is aimed at exploring the amendments in the Ottoman legal system under Western norms of law and their reflections on the novel, Esrâr-ı Cinâyât, being the first native detective fiction written in II. Abdülhamid Period. The judicial heroes in his works like müstantik Osman Sabri, Hafiye Köse Necmi; his criminal characters like Kalpazan Mustafa, Hediye Hanım, Mecdeddin Paşa are all able to show how crime and punishment were once treated by the XIX. Century Ottoman community. Ahmet Midhat, who makes a number of other crimes like dupery, smuggling, forgery, rape, prostitution visible to the readers, also sees suicide as a crime. Esrâr-ı Cinâyât, which emphasizes the necessity of Western-oriented legal rearrangements in II. Abdülhamid Period, tells the story of Kalpazan Mustafa, who was driven into crime only to lose his dignity and who later became a powerful author in the public eye and regained his honour.

Keywords: II. Abdülhamid, Esrâr-ı Cinâyât, Detective Novel, Crime, Law